

بسمه تعالی

حضور کودک معلول در خانواده - قسمت ششم

کودک ناشنوا - قسمت اول

دکتر محمد کمالی

به عکس آنچه در مورد وضعیت ظاهری کودکان نابینا گفتیم که موجب تسریع در شناخت ناتوانی و معلولیت او می گردید، در کودکان ناشنوا و کم شنوا وضعیت به گونه ای طبیعی است که امکان شناخت ناشنوایی یا کم شنوایی از طریق ظاهر کودک بسیار ضعیف می گردد. از همین رو ملاحظه می شود که خانواده ها اغلب قادر به تشخیص این موضوع نبوده و بویژه در سالهای گذشته در سنین بالاتر از 2 تا 3 سالگی به تشخیص می رسیدند و این مسأله باعث می گردید که شروع برنامه های توانبخشی با تأخیر زیادی انجام گیرد که خود بر انجام توانبخشی موفق و الحاق ناشنوا به جامعه تأثیر می گذارد. در حال حاضر با استفاده از تجهیزات و فن آوری جدید، امکان تشخیص زودهنگام ناشنوایی فراهم گردید که طرح هایی هم در کشور در دست اجرا است و امید می رود با فراهم شدن زمینه تشخیص زودهنگام ناشنوایی آغاز برنامه های توانبخشی بویژه در مورد کودکانی که نیاز به کاشت حلزون دارند با سرعت و موفقیت بیشتری انجام پذیرد.

حس شنوایی از جمله حواس پنج گانه و بسیار مهم در رشد کودک است، هر چند گفته می شود که با شنیدن حدود 12 درصد از محرکهای محیطی را درک می کنیم و با دیدن حدود 80 درصد این محرکها را دریافت می کنیم اما چنانچه با آسیب به چشم نابینایی رخ دهد تنها حدود 30 درصد از ادراک کلی نسبت به محیط از بین می رود لیکن با صدمه در گوش و ایجاد عارضه ناشنوایی حدود 70 درصد از ادراک کلی نسبت به محیط از بین می رود. بنا بر این توجه به مسأله شنوایی کودک در مسیر رشد و تکامل او حائز اهمیت فراوان و نیازمند دقت نظر والدین است.

والدین و بویژه مادر که بیشترین حضور را در کنار کودک دارند لازم است از همان بدو تولد موضوع رشد و تکامل کودک را در همه زمینه ها و از جمله شنوایی مورد توجه قرار دهند. در زمینه شنوایی لازم است برخی عکس العمل های کودک در مقابل اصوات مورد توجه قرار گیرند و هر گونه تأخیر یا عدم پاسخ را با دقت دنبال کنند. بطور معمول کودک از بدو تولد تا حدود سه ماهگی در مقابل اصوات، عکس العمل هایی شبیه به فشردن و جمع کردن پلک چشم ها، بیدار شدن از خواب و گاهی توقف حرکات بدن در مقابل صدا را نشان می دهد. در فاصله سه تا چهار ماهگی می توان چرخش مختصر سر یا چشم به طرف منبع صدا را انتظار داشت. اما از حدود

5 تا 7 ماهگی انتظار می رود کودک در مقابل صداهای متوسط و شدید، چرخش دقیق و کامل سر را به طرف منبع صدا نشان دهد و نیز حالت هایی از سکوت کردن و گوش دادن به صدا هم در این سنین مطرح شده است. ملاحظه می شود که با دقت در برابر این گونه عکس العمل ها می توان در صورت وجود اختلال، به آن پی برده و در اسرع وقت موضوع را با پزشک کودک در میان گذاشت.

والدین و بویژه زوج های جوان باید توجه داشته باشند که برخی از عوامل و شرایط می توانند امکان بروز ناشنوایی را در فرزندشان افزایش دهند به تعبیر دیگر چنانچه شرایط زیر در خانواده وجود داشته باشد، والدین باید دقت و توجه بیشتری به علائم کم شنوایی یا ناشنوایی داشته باشند. این عوامل عبارتند از وجود سابقه ناشنوایی در خانواده زوجین، ازدواج فامیلی، ابتلاء مادر به بیماری عفونی در دوران بارداری، چنانچه وزن کودک به هنگام تولد کمتر از 1500 گرم بوده باشد وجود زردی یا عفونت در کودک وجود ناهنجاری یا تغییر شکل غیرطبیعی در سر و گردن، صورت و یا گوش کودک....

چنانچه ناشنوایی به هنگام تولد، پیش از 2 سالگی رخ دهد، تکامل طبیعی زبان را با مشکل اساسی روبرو می سازد و لزوم استفاده از روش های اختصاصی برای درمان، توانبخشی و زبان آموزی را ضروری می سازد. در این میان تشخیص به موقع ناشنوایی و استفاده زودهنگام از وسایل کمک شنوایی و انجام برنامه های توانبخشی شنیداری اهمیت فراوانی خواهد داشت که در قسمت هفتم در مورد آنها بیشتر سخن خواهیم گفت.